

Αμβρόσιος Φραντζής: Άλωση και Επανάσταση.
του Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου.

Ο αγωνιστής και ιστορικός ιερομόναχος και πρωτοσύγκελλος της Μητρόπολης Χριστιανουπόλεως (Έδρα της η Κυπαρισσία) Αμβρόσιος Φραντζής (1778 – 1851), συνδέει την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως με την Επανάσταση του 1821. Όπως γράφει στην εισαγωγή του τετράτομου ιστορικού έργου του Φραντζή «Επιτομή της Ιστορίας της Αναγεννηθείσης Ελλάδος» (Εκδ. Εταιρείας Πελοποννησιακών Σπουδών, Αθήναι, 1976) ο Γεώργιος Κουρνούτος, ιστορικός και γνωστός για την προσφορά του στον πολιτισμό της χώρας, οι μνήμες ως προς τις ρίζες του συγγραφέα «οδηγούν στα γύρω από την Άλωση χρόνια, στον πιστό άρχοντα της αυλής των τελευταίων Παλαιολόγων, τον γνωστό ιστορικό Γεώργιον Σφραντζήν ή Φραντζήν».

Το αξιοσημείωτο είναι πως ο Γεώργιος Φραντζής περιγράφει τα κατά την Άλωση τραγικά ιστορικά γεγονότα και ο απόγονός του, Αμβρόσιος Φραντζής, περιγράφει αυτά της Επανάστασης του 1821, που είχαν αίσιο αποτέλεσμα και οδήγησαν στην απελευθέρωση μέρους του Ελληνισμού από το τυραννικό οθωμανικό ζυγό. Αρχή και τέλος μιας μακραίωνης σκοτεινής περιόδου, που όμως ο Ελληνισμός έδειξε τεράστια ψυχική αντοχή και σπάνιο σε λαούς δυναμισμό.

Ο Γεώργιος Σφραντζής ή Φραντζής γεννήθηκε το 1401 και καταγόταν εκ της Νοτίας Πελοποννήσου, «από θηλυγονία», όπως γράφει ο Κουρνούτος. Ο πατέρας του ήταν άρχοντας στην αυτοκρατορική αυλή. Ο Γεώργιος ήταν φίλος και σύμβουλος του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ο οποίος όσο έλειψε ο αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος στη Σύνοδο Φεράρας – Φλωρεντίας τον αντικατέστησε. Το 1448 απεβίωσε ο Ιωάννης και το 1449 ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος ανέλαβε τον θρόνο της συρρικνωμένης αυτοκρατορίας. Ο Φραντζής ήταν πάντα δίπλα του και ο Κωνσταντίνος τον είχε καταστήσει Μεγάλο Λογοθέτη και Άρχοντα Πρωτοβεστιάριο.

Ο Φραντζής παραστάθηκε γενναία στον Αυτοκράτορα κατά την άμυνα των Ελλήνων και τις τελευταίες στιγμές της Αυτοκρατορίας. Αιχμαλωτίστηκε με όλη την οικογένειά του, απελευθερώθηκε με εξαγορά και κατέφυγε στην Πελοπόννησο. Όταν κατέλαβαν και αυτήν οι Οθωμανοί γλύτωσε τη σφαγή και βρήκε καταφύγιο στην Κέρκυρα. Επειδή αποστρεφόταν τον Πάπα και τους Δυτικούς για τα δεινά που προκάλεσαν στην Αυτοκρατορία δεν ακολούθησε τον δεσπότη Θωμά Παλαιολόγο στην Ιταλία. Έμεινε στη Μονή των Αγίων Ιάσωνος και Σωσιπάτρου, όπου εκάρη μοναχός με το όνομα Γρηγόριος. Μοναχή εκάρη και η σύζυγός του Ελένη. Με την προτροπή Κερκυραίων και κλεισμένος για καιρό στο κελί της μετανοίας του ο Φραντζής έγραψε το χρονικό της πολιορκίας και της Αλώσεως, που για τον Ελληνισμό είναι μια αδιάψευστη μαρτυρία. Πέθανε στην Κέρκυρα και ετάφη στο μοναστήρι του Προφήτη Ηλία στις 16 Αυγούστου 1462.

Μετά από 316 χρόνια γεννιέται στο Μεσορρούγγι Αχαΐας ο Ανδρόνικος Φραντζής. Ο αείμνηστος Κουρνούτος έψαξε να δει την ιστορική διαδρομή από τον Γεώργιο – Γρηγόριο στον Αμβρόσιο Φραντζή. Τον μεγάλο γιό του Γεωργίου Ιωάννη, τον σκότωσε ο ίδιος ο σουλτάνος το 1454. Η θυγατέρα του Θάμαρ πέθανε αιχμάλωτη στο σεράγι του σουλτάνου. Αλλά τα πρωτο-

ξαδέλφια του, οι άλλοι του συγγενείς τι έγιναν; Κατά τον θρύλο τον Ιωάννη Φραντζή δεν τον σκότωσε ο σουλτάνος, όπως πληροφορήθηκε ο πατέρας του, αλλά επέζησε της αιχμαλωσίας, δημιούργησε οικογένεια και οι απόγονοί του αναπτύχθηκαν στους αιώνες της τουρκοκρατίας σε τρεις κλάδους...

Ένας από αυτούς φτάνει στον Ανδρόνικο Φραντζή. Νεαρός εκάρη μοναχός στη Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου, στα Καλάβρυτα και πήρε το όνομα Αμβρόσιος. Εκεί έμαθε και τα πρώτα του γράμματα. Όπως γράφει ο Κουρνούτος «Η πίστη και η πατρίδα έγιναν το επίκεντρο των στοχασμών του. Κι η δόξα της πατρίδος του στα περασμένα, έτσι καθώς την έβλεπε να ανασταίνεται μπροστά του με την πλούσια γραπτή παράδοση την καταπιστευμένη στους χειρόγραφους θησαυρούς του μοναστηριού, θέριευε μέσα του τον πόθο της λευτεριάς». Συμμοναστής του ήταν ο εξάδελφός του Γερμανός, ο οποίος όταν κατέστη Μητροπολίτης Χριστιανουπόλεως τον πήρε κοντά του ως Πρωτοσύγκελλο. Ο Γερμανός υπήρξε Φιλικός και είναι εθνομάρτυρας, καθώς απεβίωσε από τα βασανιστήρια και τις κακουχίες στις φυλακές της Τρίπολης, όπου τον είχαν κλείσει οι Τούρκοι, μαζί με άλλους Επισκόπους και προεστούς.

Όταν μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία ο Φραντζής γύρισε στο Μέγα Σπήλαιο και μύησε τον ηγούμενο και όλους τους μοναχούς. Με την έναρξη της Επανάστασης έλαβε ενεργό μέρος σε αυτήν και πικραινόταν, όπως γράφει, από τις αγριότητες των συμπατριωτών του σε βάρος ανήμπορων οθωμανών και τη λαφυραγώγηση. Πολύ πίκρα αισθανόταν και από τον αλληλοσκοτωμό των ίδιων των Ελλήνων. Ο Φραντζής το 1822 ανέλαβε το Τμήμα της Αστυνομίας, μήπως και έμπαινε μια τάξη. Η ανάμιξή του στα κοινά τον έφερε σε οξεία αντιπαράθεση με τους πολιτικούς αντιπάλους του. Ο Αμβρόσιος Φραντζής υποστήριζε σταθερά τον Κολοκοτρώνη, αλλά δεν εξορίστηκε μαζί του στην Ύδρα, χάρη των προσπαθειών του Βρεσθένης Θεοδώρητου και του Παπαφλέσσα, που, ως Υπουργός των Εσωτερικών είχε διατάξει την εξορία του Κολοκοτρώνη... Η αγάπη και αφοσίωσή του στον Κολοκοτρώνη του στοίχισε φυλάκιση από την Αντιβασιλεία, όταν ο Γέρος του Μωριά καταδικάστηκε σε θάνατο. Ύστερα από 14 μήνες που εξέτισε την ποινή του ο Φραντζής ξαναγύρισε στην επαρχία του, την Κυπαρισσία, γεμάτος πικρές εμπειρίες, ανέχεια και απογοήτευση.

Σε αυτή την κατάσταση ευρισκόμενος σκέφθηκε να γράψει την ιστορία της Επανάστασης, ως μια παρακαταθήκη προς τους επιγενόμενους. Έτσι από το 1837 άρχισε να γράφει την ιστορία, συμπληρώνοντας κατά κάποιον τρόπο τα απομνημονεύματα των Παλαιών Πατρών Γερμανού, Φιλήμονος, Περραιβού, και άλλων, που είχαν προηγηθεί. Η ιστορία του, υπό τον τίτλο «Επιτομή της Ιστορίας της Αναγεννηθείσης Ελλάδος αρχομένη από του έτους 1715 και λήγουσα το 1835» εξεδόθη από το 1839 έως το 1841 από το Τυπογραφείο Καστόρχη.

Επειδή σχεδόν όλοι οι πρωταγωνιστές του Αγώνα ζούσαν ο Φραντζής στην Ιστορία του είχε οξύτατες αντιδράσεις. Ο Μακρυγιάννης, που αντιπαθούσε τον Κολοκοτρώνη, αρνήθηκε να του δώσει στοιχεία «αν δεν έγραφε τα καλά και τα κακά του Αρχιστρατήγου», ο Περραιβός κυκλοφόρησε φυλλάδιο με το οποίο επετέθη με σφοδρότητα κατά του Φραντζή. Τον αποκάλεσε «Κάλχαντα» και το έργο του «μυθιστορία».

Βεβαίως η ιστορία του Φραντζή είχε πολλούς υποστηρικτές, ένας από τους οποίους ήταν ο Γεώργιος Κουρνούτος. Κατά την άποψή του ο ακάματος κληρικός «τράβηξε το κοντύλι, όπως άλλοτε είχε τραβήξει το σπαθί του για να ανοίξη και πάλι δρόμο ανάμεσα στα καινούργια που έρχονταν να δυναστέψουν το Γένος δεινά. Έπρεπε να φωτισθούν ο βασιλιάς, οι ηγέτες, ο λαός ακούοντας για τους ματωμένους καιρούς, για τα γεγονότα και για τα πρόσωπα, που ένα-ένα είχαν χτίσει αυτή τη φτωχή ελεύθερη Πατρίδα».-

Πηγή : <https://www.antibaro.gr/article/>